

УДК 336.717.061

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ БАНКУ: СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ

Азізова К. М., к.е.н.

Тисячна Ю. С., к.е.н.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. Процес управління активами та пасивами банківських установ є головним елементом банківського менеджменту, який поєднує узгодження управлінських рішень й досягнення необхідних пропорцій між обсягами та видами активних та пасивних операцій з метою оптимізації співвідношення між прибутковістю й рівнем банківських ризиків. У статті досліджено сутність та необхідність процесу управління активами і пасивами банку та визначено місце цього процесу в системі банківського менеджменту. Проведено морфологічний аналіз поняття «управління активами і пасивами банку», розглянуто існуючі методичні підходи до управління активами і пасивами банку через управління ліквідністю. Визначено основні цілі банківського менеджменту в межах управління активами і пасивами банку. Обґрунтовано методичні підходи щодо управління активами і пасивами банку з урахуванням гнучкого поєднання протилежних вимог – максимізації прибутковості за обов’язкового додержання норм ліквідності.

Ключові слова: банк, активи, пасиви, управління, баланс банку, прибутковість, ліквідність.

UDC 336.717.061

ASSET AND LIABILITY MANAGEMENT OF THE BANK: THE ESSENCE AND APPROACHES

Azizova K. M., PhD. in Economics

Tsyachna Y. S., PhD. in Economics

Annotation. The process of bank assets and liabilities management is a key element of bank management that combines coordination of management decisions and achieve the required proportion between the amount and type of active and passive operations to optimize the relationship between profitability and the level of banking risks. It is observed the essence and necessity of bank assets and liabilities management and the place of this process in the system of bank management. It is provided a morphological analysis of the concept of "Assets and Liabilities". It is considered existing methodological approaches to asset and liability management through liquidity management of the bank. The main objectives of bank management within asset and liability management of the bank are studied. Methodological approaches for assets and liabilities management based flexible combination of conflicting requirements - maximizing profitability for mandatory compliance with the norms of liquidity are substantiated.

Keywords: bank, assets, liabilities, management, balance sheet, profitability, liquidity.

Актуальність проблеми. В сучасних економічних та політичних умовах від стабільності функціонування банків залежить розвиток всієї фінансово-економічної системи. А перед керівництвом банківських установ постійно постають важливі проблеми щодо удосконалення управління фінансовими процесами банків. Це вимагає безперервного планування фінансової діяльності банку з метою недопущення кризи ліквідності та платоспроможності, в разі якщо буде необхідно терміново вилучити частину активів для виконання взятих на себе зобов'язань.

Як свідчать результати діяльності банків за останні роки їх фінансовий стан, залежить не тільки від прибутковості, але і від якості управління активами та пасивами. Процес управління активами та пасивами банківських установ, є головним елементом, який поєднує узгодження управлінських

рішень й досягнення оптимальних пропорцій між обсягами та видами активних та пасивних операцій з метою оптимізації співвідношення між прибутковістю й рівнем банківських ризиків, що виникають в процесі управління [1]. Виходячи з сьогоденного стану вітчизняного фінансового ринку, дослідження процесу управління активами та пасивами банку є актуальним питанням для вітчизняної банківської системи.

Аналіз останніх наукових досліджень. Вагомий внесок у дослідження питань, щодо процесу управління активами та пасивами банківських установ, їх ефективності та забезпечення фінансової стійкості та стабільності зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти, а саме: Вербицька О. О. [2], Довгань Ж. [3], Карчева Т. Г. [4], Колодізев О. М. [5], Ларионова И. В. [6], Литвинюк О. В. [7], Примостка Л. О. [8], Ротар Д. А. [9], Шварц О. В. [10], Шинкаренко О. М. [11], Vagner Iv. [12], Marshal J. [13], Sinkey J. [14], Rose P. [15]. Аналіз наукових напрацювань дозволив зробити висновок, що питання управління активами і пасивами банківських установ потребує подальшого дослідження, оскільки недостатньо розробленими залишаються питання: визначення змісту поняття «управління активами і пасивами банку» та визначення методичних підходів щодо управління активами і пасивами банку через управління ліквідністю.

Метою дослідження є визначення сутності поняття «управління активами і пасивами банку», визначення місця цього процесу в системі банківського менеджменту та обґрунтування методичних підходів щодо управління активами і пасивами банку, з урахуванням гнучкого поєднання протилежних вимог – максимізації прибутковості за обов'язкового додержання норм ліквідності.

Викладення основного матеріалу дослідження. Враховуючи масштаби та швидкість розповсюдження кризових ситуацій у фінансовому секторі країни, особливо важливим постає проблема підвищення усіма

банківськими установами України рівня фінансової стійкості з урахуванням негативного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників. В сучасних умовах фінансової нестабільності економіки України дослідженню поняття фінансової стійкості банку повинна приділятися значна увага, оскільки саме від якісного управління активами та пасивами банків та ефективності прийняття управлінських рішень, залежить фінансова стійкість, яка є запорукою розвитку банківського сектору економіки [16, с. 314]. Дослідженню визначення поняття «управління активами і пасивами банку» присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, але слід зазначити, що немає єдиної точки зору на визначення цього поняття. Тому доцільно провести морфологічний аналіз існуючих визначень поняття «управління активами і пасивами банку». Загальна схема етапів проведення морфологічного аналізу наведена на рис. 1.

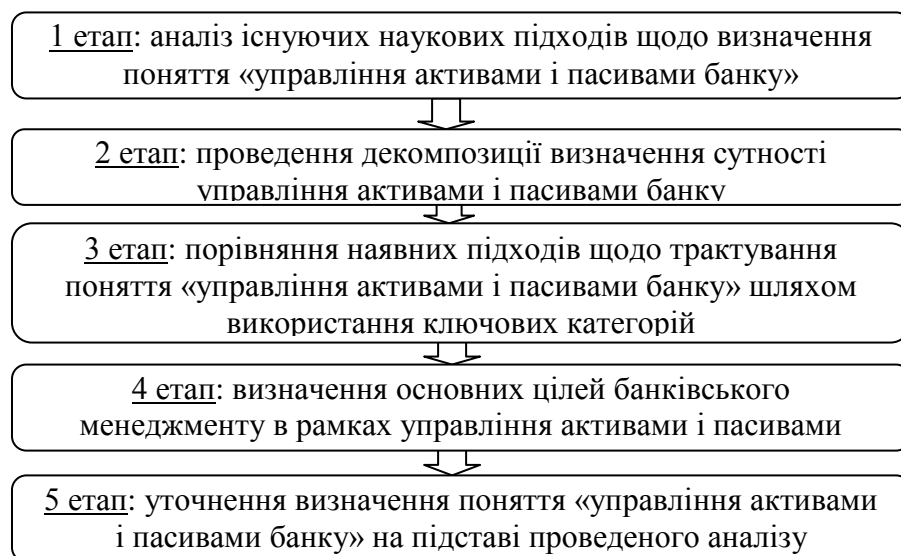

Рис. 1. *Етапи проведення морфологічного аналізу сутності поняття «управління активами і пасивами банку» (авторська розробка)*

Отже, розглянемо сутність поняття «управління активами і пасивами банку» в роботах різних авторів. Науково-практична база охоплює

наступні визначення поняття «управління активами і пасивами банку» (табл. 1).

Таблиця 1 – Узагальнення підходів щодо визначення сутності поняття «управління активами і пасивами банку»

Автор, джерело	Зміст визначення
1	2
J. Sinkey [14, с. 234]	це скоординоване управління всім балансом банку, а не окремими його частинами, яке бере до уваги альтернативні ставки процента й ліквідності
P. Rose [15, с. 126]	полягає в формуванні стратегії і здійсненні заходів, які приводять структуру балансу у відповідності з його стратегічними програмами
Л. А. Ключко [17, с. 2]	передбачає усесторонню координацію між операціями по залученню і розміщенню ресурсів з метою оптимізації чистого доходу при мінімізації ризику зменшити або втратити ліквідність, ризику недостатності власного капіталу і процентного ризику
Д. А. Ротар [9, с. 18]	означає вибір такої стратегії управління, яка б забезпечувала досягнення цільової прибутковості, визначеною метою розвитку банку та мінімізувала б ризику
Н. Ю. Діденко [18, с. 43]	являється одним із ключових процесів управління банком, що охоплює всі сфери фінансового менеджменту, від якості якого залежить ефективність його діяльності та здатність вижити у конкурентному середовищі
О. В. Швац [10, с. 23]	це цілеспрямований динамічний процес постійного регулювання структури активів і пасивів банківського балансу як єдиної системи, направлений на оптимізацію показника ризик/прибутковість у відповідності до визначених цілей
О. В. Литвинюк [7, с. 41]	розглядається як один із найважливіших чинників підвищення стабільності, фінансової стійкості, надійності, ліквідності та прибутковості фінансової діяльності банку
Л. О. Примостка [8, с. 249]	це скоординоване управління фінансами банку, в процесі якого через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається кілька цілей, таких як підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю, управління спредом
В. В. Зянько, Н. О. Коваль, О. В. Тепня [19, с. 236]	це загальна концепція, яка полягає в скоординованому управлінні фінансовими потоками банку, в процесі якого шляхом узгодження управлінських рішень та забезпечення певних пропорцій між активними й пасивними операціями досягається декілька цілей, таких як: підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз та контроль за ліквідністю, управління спредом тощо
Г. С. Панова, О. Б. Ширінська [5, с. 203]	розуміють скоординований процес управління вимогами та зобов'язаннями кредитної установи, тобто всім балансом, а не окремими його частинами

1	2
О. М. Колодізев, І. М. Чмутова, І. О. Губарева [5, с. 307]	це формування структури банківського балансу. При чому при управлінні активами та пасивами вирішується питання управління ризиками, прибутковістю та ліквідністю
І. В. Сало, [20, с. 205]	це основний процес, у межах якого банки планують і реалізують свої доходи та контролюють притаманні їм діяльності ризики
Iv. Vagner [12, с. 17]	це управління фінансовими ризиками будь-якої фінансової установи. Управління активами та пасивами – це формулювання стратегій та вжиття заходів щодо максимізації довгострокових доходів акціонерів, скоригованих на управління ризиками
О. Лобанов, О. Чугунов [21, с. 132]	ставить за мету прискіпливе балансування готівкових коштів, вкладень і зобов'язань, з тим, щоб звести до мінімуму зміни чистої вартості.
О. М. Шинкаренко [11]	являє собою процес оптимізації їх структури, при якому досягається забезпечення визначених стратегій та цілей фінансового менеджменту
В. С. Стельмах, В. І. Міщенко [28, с. 99]	спрямоване на залучення максимально допустимого обсягу ресурсів та їх розміщення в максимально дохідні активи, що мають потрібний рівень ліквідності й обмежений рівень ризику
С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко [21, с. 437]	це вид діяльності, що фактично являє собою формування заходів, які приводять структуру банківського балансу у відповідність із його стратегічними цілями і програмами
J. Marshal, K. Vipul Bansal [13, с. 24]	трактують як спробу мінімізувати чутливість до цінового ризику за рахунок витримки певних пропорцій між активами та пасивами для досягнення цілей з одночасною мінімізацією ризику
Н. Ю. Фітас [1]	розглядає не як окрему концепцію чи один з видів діяльності банківського менеджменту, а як філософію управління всією банківською діяльністю, що дозволяє утримати не тільки конкурентну позицію на даний момент часу, а й забезпечити подальший розвиток банку
Національний Банк України [23]	це діяльність банку щодо проведення фінансових операцій з метою підтримання ліквідності, оптимізації ризиків його комерційної діяльності, хеджування таких ризиків, коригування валютних позицій банку, здійснення операцій, що належать до інвестиційної та фінансової діяльності банку

Примітка: систематизовано автором

Отже, можна цілком впевнено стверджувати, що визначення підходів до управління активами та пасивами є досить проблематичним, оскільки процеси управління банківськими фінансами тісно взаємопов'язані й спрямовані на досягнення відразу кількох цілей, унаслідок чого це питання

залежно від мети дослідження можна розглядати з різних позицій. Утім, висвітлені вище погляди не містять принципових суперечностей. За результатами морфологічного аналізу можна визначити основні категорії, що характеризують сутнісну складову поняття «управління активами і пасивами банку». Як видно з табл. 1, автори для визначення сутності управління активами і пасивами банку використовують наступні основні категорії: управління, формування, процес, регулювання, балансування та оптимізація структури. Виходячи з того, що наведені категорії не є тотожними, можна дійти висновку, що це поняття не має чіткого визначення. Тому для більш глибокого розуміння змісту поняття «управління активами і пасивами банку» виконаємо декомпозицію наведених у табл. 1 визначень на основні складові. Результати морфологічної декомпозиції сутності поняття «управління активами і пасивами банку» наведено у табл. 2.

Таблиця 2 – Результати морфологічної декомпозиції поняття «управління активами і пасивами банку»

Основна категорія	Складові поняття	Автори, що схиляються до даного твердження
1	2	3
1. Скоординоване управління	1.1. всім балансом банку, а не окремими його частинами; 1.2. фінансами (фінансовими потоками) банку; 1.3. вимогами та зобов'язаннями банку; 1.4. операціями по залученню і розміщенню ресурсів банку;	Клюско Л. А. [17], Примостка Л. О. [8], Панова Г. С. [5], Ширінська О. Б. [5], Зянько В. В. [19], Ковал Н. О. [19], Тепня О. В. [19], Sinkey J. [12], Vagner Iv [12].
2. Формування	2.1. структури балансу банку; 2.2. заходів управління активами і пасивами банку; 2.3. стратегії управління активами і пасивами банку;	Ротар Д. А. [9], Колодізев О. М. [5], Чмутова І. М. [30], Губарева І. О. [30], Козьменко С. М. [21], Шпиг Ф. І. [21], Волошко І. В. [21], Rose P. [15]
3. Процес управління	3.1. банком; 3.2. всією банківською діяльністю;	Діденко Н. Ю. [18], Фітас Н. Ю. [1]

1	2	3
4. Регулювання, балансування, оптимізація структури	4.1. активів і пасивів банку; 4.2. балансу банку; 4.3. готівкових коштів, вкладів і зобов'язань банку; 4.4. пропорцій між активами і пасивами банку;	Шварц О. В. [10], Лобанов О. [21], Чугунов О. [21], Шинкаренко О. М. [11], Marshal J. [13], Vipul Bansal K. [13]

Примітка: систематизовано автором

На наступному етапі морфологічного аналізу в межах аналізованих автора ми трактувань визначимо основні цілі банківського менеджменту в рамках управління активами і пасивами банку (рис. 2) [24, с. 8].

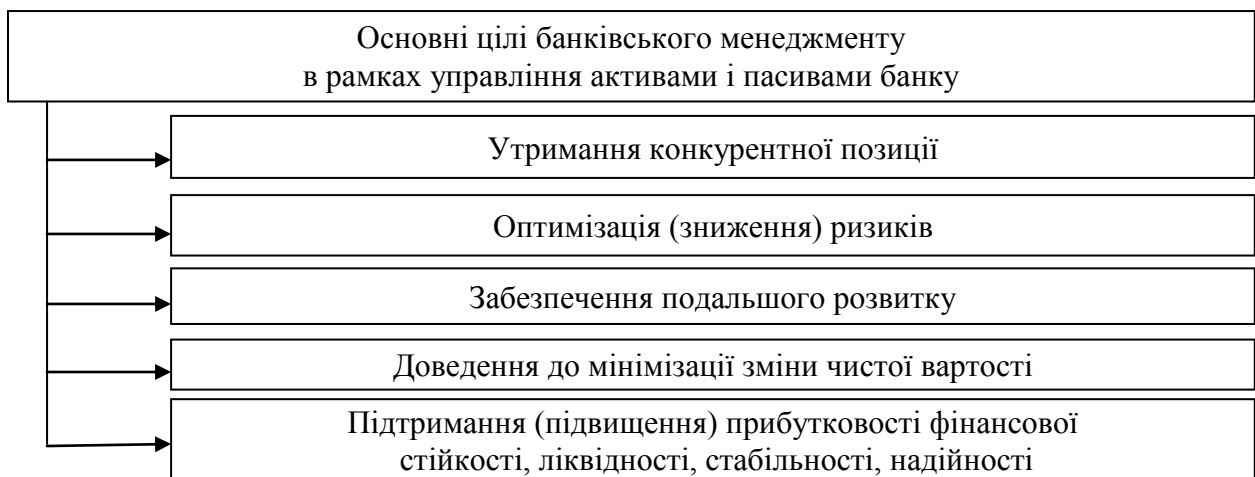

Рис. 2. – Основні цілі банківського менеджменту в рамках управління активами і пасивами банку (систематизовано автором)

Таким чином, провівши морфологічний аналіз поняття «управління активами і пасивами банку» не можна заперечувати того, що існуючі визначення не є вичерпними. Отже необхідно розглядати управління активами і пасивами банку, зробивши акцент на поняття управління.

Однак, для того, щоб знайти встановити сутність даного процесу в системі менеджменту певного визначеного банку чи, навіть, банківської системи в цілому, необхідно розуміти весь механізм здійснення даного процесу. Тому для подальшого дослідження сутності управління активами і пасивами банку необхідно встановити місце цього процесу в управлінні банком в цілому (рис. 3).

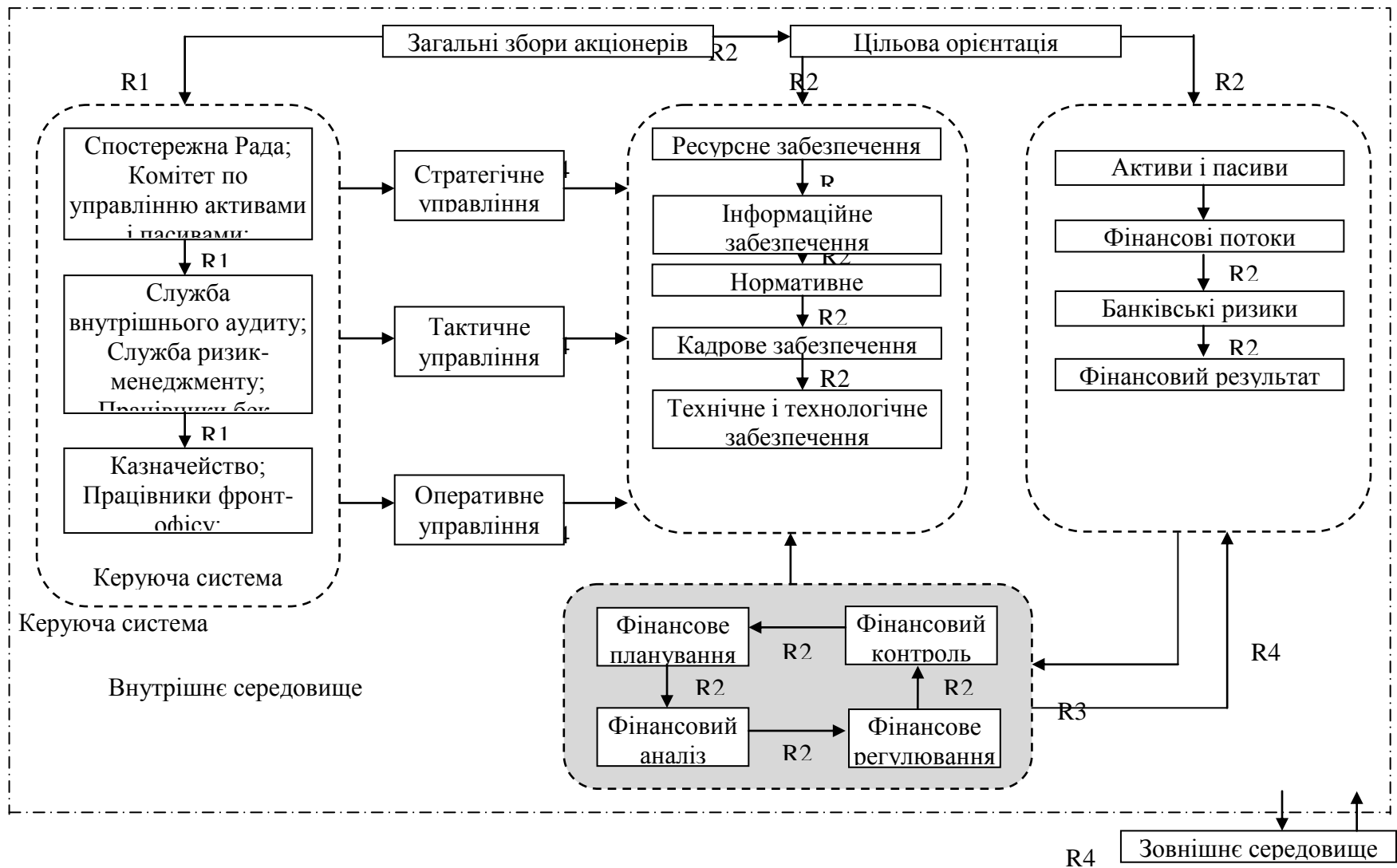

Рис. 3. – Управління активами і пасивами банку як складова системи банківського менеджменту (авторська розробка)

На рис. 3 наведені наступні умовні позначки: R1 – відношення типу «базис-надбудова»; R2 – факторне відношення причинно-наслідкового зв'язку; R3 – відношення типу «система-процес»; R4 – відношення залежності «фактор-відгук».

Представлена структурна модель дозволяє розробити відповідну онтологію предметної області, яка формує загальне уявлення про предмет дослідження та з'ясовує основні, фундаментальні принципи досліджуваного процесу [25, с. 316]. Система банківського менеджменту, що наведена на рис. 2 включає внутрішню складову, а саме банк, як фінансово-кредитну установу, та зовнішню складову, яка характеризується всією сукупністю суб'єктів, що здійснюють вплив на внутрішню складову. Процес управління активами і пасивами банку являє собою постійне зіставлення і регулювання показників балансу банківської установи з метою підтримки прибутковості та мінімізації невиправданих ризиків. Сутність управління активами і пасивами банку полягає в гнучкому поєднанні протилежних вимог – максимізації прибутковості за обов'язкового дотримання норм ліквідності.

Управління активами і пасивами банку надає менеджменту можливість управляти ризиком відсоткових ставок та ризиком ліквідності координуванням рішень щодо джерел фінансування та напрямків розміщення коштів. Для оцінки ліквідності банку можуть використовуватися декілька методичних підходів (рис. 4).

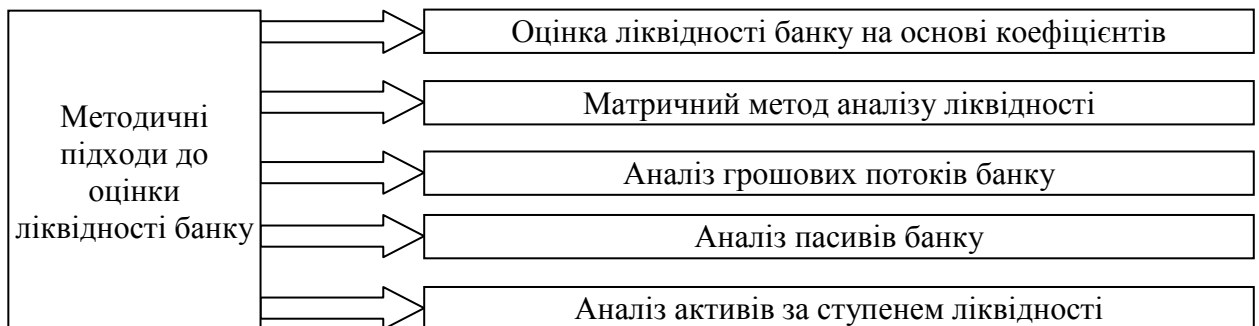

Рис. 4. – Методичні підходи до оцінки ліквідності банку

(систематизовано автором)

Оцінка ліквідності банку на основі коефіцієнтів полягає в розрахунку низки коефіцієнтів, що характеризують ліквідність балансу, стабільність зобов'язань банку і потреби банку в додаткових ліквідних коштах [26, с. 17]. Різні коефіцієнти переважно розраховуються як співвідношення між обсягів активів і відповідних зобов'язань. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності у вигляді економічних нормативів входить до складу обов'язкової звітності банків і використовуються регуляторами для контролю за рівнем ліквідності кредитних організацій.

Визначають три основні групи коефіцієнтів: коефіцієнти для розрахунку обсягу і структури зобов'язань банку; коефіцієнти для визначення обсягу і структури ліквідних коштів, що знаходяться на балансі банку; коефіцієнти, що дають можливість визначити здатність виконання банком своїх зобов'язань за рахунок ліквідних активів [26, с. 17-18].

Значення обчислених коефіцієнтів порівнюються з нормативами Національного банку, середньогалузевими значеннями показників, або з рівнем, який визначений банками на основі їх практичного. Результати порівняльного аналізу дозволяють виявити загальні тенденції зміни ліквідності банку й ймовірність виникнення проблемних ситуацій, а також вжити відповідних заходів щодо поповнення ліквідних активів і зміцнення фінансової стабільності банку [26, с. 20].

Перевагами використання коефіцієнтного методу є його простота у застосування та доступність інформаційної бази. Недоліками є необхідність банку у значному обсягу створювати резерви, які можна було б розмістити у дохідні активи, а також неможливість комплексно оцінити загальну тенденцію зміни ліквідності балансу банку через використання окремих показників. Дані недоліки можна усунути, використовуючи методи непараметричної статистики на основі застосування динамічного індикатора [26, с. 18-19].

Матричний метод аналізу ліквідності полягає у побудові матриці

фондування, де активи і пасиви подані за строками погашення. Це дає можливість відстежити невідповідність між активами та пасивами за певними строками погашення (розрив), що дозволяє виявити дисбаланс і вчасно його нівелювати [27, с. 86].

При побудові матриці фондування у якості ознаки групування активів і пасивів використовують строки до погашення, які розподіляються на певну кількість часових інтервалів. У матриці строковість активів і пасивів збільшується відповідно зверху вниз і зліва направо. Елементи матриці заповнюють, використовуючи такий принцип: пасиви з найбільшим строком до погашення фінансують активи з максимальним строком до погашення. За рахунок надлишку ресурсів фінансуються активи з більш короткими строками погашення, тобто активи, о належать до наступного часового інтервалу та ін. [27, с. 87].

Перевагою такого підходу є комплексність бачення – всі активи і пасиви згруповані в одній таблиці. Недоліком матричного методу є відсутність інформації про обсяги закритих позицій. Це передбачає, що причиною зміни чистого процентного доходу є виключно відкриті позиції ліквідності [27, с. 89].

Аналіз грошових потоків банку полягає у визначенні дисбалансу між очікуваними протягом певного періоду надходженнями і відповідно ними потенційними напрямками використання коштів. При цьому особливістю методу є те, що усі надходження банку розглядаються як єдиний потік без диференціації за джерелами фінансування, що є недоліком використання даного методу [28, с. 125].

Показником, який характеризує стан ліквідної позиції банку, є розрив ліквідності (GAP) – різниця між сумою надходжень і сумою використання коштів. Якщо наявні ліквідні засоби за обсяги перевищують їх використання, то існує додатний розрив ліквідності ($GAP > 0$). Це той надлишок ліквідних засобів, який необхідно швидко інвестувати в дохідні

активи до виникнення потреби в грошових коштах. Коли потреби в ліквідних засобах за обсягом перевищують їх наявність, то банк має від’ємний розрив (дефіцит) ліквідності ($GAP < 0$) і перед ним постає завдання пошуку найдешевших і найдоступніших джерел поповнення ліквідних коштів [28, с. 127]. Вхідний та вихідний потоки банку зображено на рис. 5.

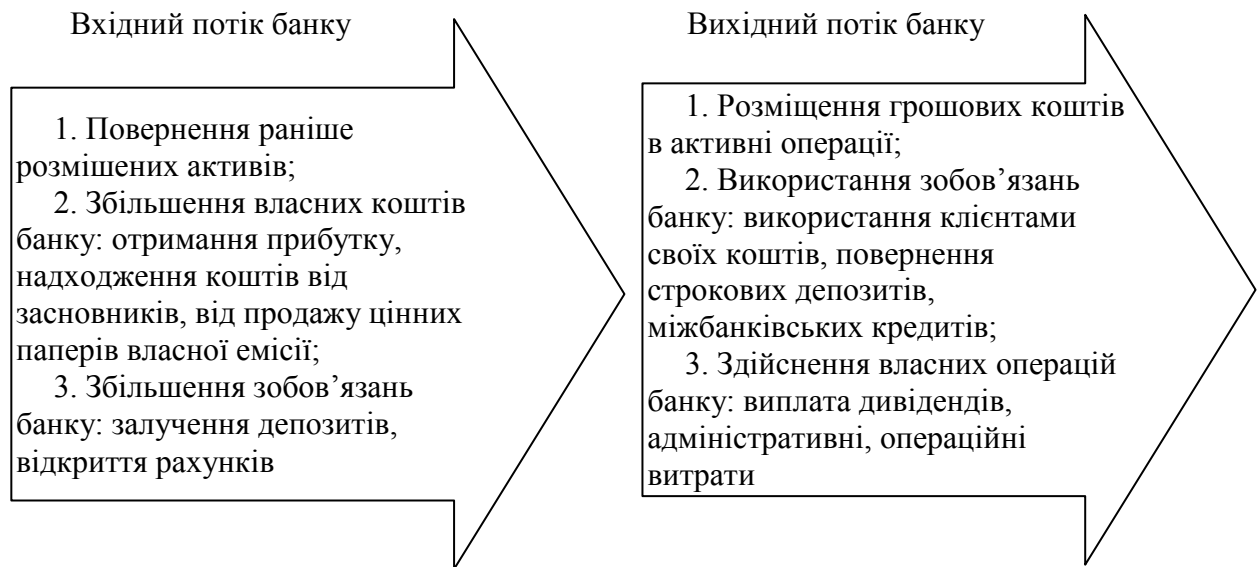

Рис. 5. – Грошові потоки банку (систематизовано автором)

Метод аналізу платіжних потоків є найкращим методом для внутрішнього аналізу, оскільки його основою є аналіз чинників (вхідних і вихідних платіжних потоків), які дають змогу визначити ліквідну позицію банку. Проте його точність визначатиметься тим, наскільки вдало спеціалісти банку зможуть спрогнозувати поведінку клієнтів, наскільки великий обсяг операцій [8, с. 236]. Аналіз пасивів передбачає поділ джерел коштів на категорії, що здійснюються з урахуванням рівня ймовірності їх вилучення. На першому етапі класифікують ресурси за ступенем їх стабільності [8, с. 240; 20 с. 158].

На другому етапі визначають рівень резерву коштів у ліквідній формі за кожною групою ресурсів. Аналіз має виявити рівень осідання коштів та

визначити стабільні залишки за кожною групою зобов'язань. У кінцевому підсумку це дасть можливість виявити загальні тенденції зміни стабільної ресурсної бази. На третьому – необхідно чітко розподілити кошти з кожної групи зобов'язань на фінансування відповідної групи активів.

Перевагами методу аналізу пасивів є надання детальної інформації про стан і структуру пасивів. Недоліком даного методу є відсутність єдиного підходу до класифікації груп пасивів, недостатнє приділення уваги термінам закінчення конкретних депозитів та кредитів при формуванні резерву ліквідності, що може спричинити його надмірність або дефіцит [20, с. 162].

Групування активів за ступенем ліквідності є одним із методів аналізу ліквідності, за яким визначається питома вага кожної групи активів у загальних активах та їх співвідношення [29, с. 47].

Поняття ліквідності тісно пов'язане із активами та пасивами, оскільки активи характеризують розміщення та використання залучених банком коштів, пасиви відображають джерела фінансових ресурсів банку, а ліквідність характеризує взаємозв'язок між ними [30, с. 226].

Активи та пасиви повинні бути збалансованими за строками та сумами, інакше може виникнути ризик ліквідності, що зумовить неспроможність банку відповісти за своїми зобов'язаннями. У зв'язку з цим окрім методу групування активів за ступенем ліквідності в аналізі використовують метод агрегованого балансу. Суть даного методу полягає у зіставленні активів, згрупованих за ступенем ліквідності та розміщених у порядку зменшення ліквідності, та пасивів, де зобов'язання згруповані за строками погашення й розміщення у порядку збільшення строковості.

Певні групи активів повинні бути закріплені за певними групами пасивів, що є обов'язковою умовою для забезпечення збалансованої ліквідності банку [30, с. 226; 31, с. 431].

Згідно з принципом портфельних обмежень, розмір онкольних

зобов'язань повинен бути повністю забезпечений первинними (касові активи) і вторинними (ліквідні державні цінні папери) ліквідними резервами. Строкові й інші зобов'язання повинні використовуватися на кредитні операції, а також в вкладення в цінні папери і покривати їх повністю. Власний капітал банку використовується на фінансування основних засобів, нематеріальних активів, інвестицій і інших іммобілізованих активів, покривати їх повністю, а у разі надлишку повинен використовуватися на покриття кредитних операцій і формування касових активів.

Для одержання об'єктивних результатів, які сприяють підвищенню ефективності функціонування банку, у комплексному аналізі ліквідності банку доцільно виділити такі етапи його проведення:

- 1 етап – уточнення об'єктів, цілі і завдання аналізу, розробка плану аналітичної роботи;

- 2 етап – розробка система різних показників, за допомогою яких характеризується об'єкт аналізу;

- 3 етап – збір та підготовка до аналізу необхідної інформації;

- 4 етап – фактичні результати порівнюються з показниками плану звітного періоду, фактичними даними минулих років (періодів), основними показниками банків-конкурентів тощо;

- 5 етап – зібрана інформація детально аналізується різними методами економічного аналізу ліквідності банку;

- 6 етап – виявляються відхилення фактично отриманих результатів від планових або нормативних, а також причини цих відхилень і можливості їх усунення;

- 7 етап – на підставі результатів аналізу пропонуються рекомендації щодо удосконалення управління активно-пасивними операціями.

Таким чином, аналіз та оцінку ліквідності банку доцільно здійснювати шляхом оцінки ліквідності на основі коефіцієнтів, аналізу активів за

ступенем ліквідності та складанням агрегованого балансу банку.

Підсумовуючи всі наведені характеристики системи управління активами та пасивами банку, пропонується управління активами і пасивами банку розуміти як процес цілеспрямованого впливу на банківські активи і пасиви за допомогою обраних методів чи систем заходів в режимі детермінованої програми (регламенту) задля досягнення поставлених цілей. Також в результаті дослідження виокремлені методичні підходи управління активами і пасивами банку, а саме,

Перспективним напрямом подальшого дослідження є розробка системи управління активами і пасивами. Для ефективного управління активами та пасивами банку повинна бути розроблена відповідна система управління. Основними елементами, якої є об'єкти – фінансові потоки, відображені в банківському балансі та розглядається як структурна модель, що описує фінансову структуру та стан банку на певний фіксований момент часу, суб'єкти управління – охоплюють всі структурні рівні управління активами та пасивами банку.

Висновки. Аналіз та оцінку ліквідності банку доцільно здійснювати шляхом оцінки ліквідності на основі коефіцієнтів, аналізу активів за ступенем ліквідності та складанням агрегованого балансу банку.

Підсумовуючи всі наведені характеристики системи управління активами та пасивами банку, пропонується управління активами і пасивами банку розуміти як процес цілеспрямованого впливу на банківські активи і пасиви за допомогою обраних методів чи систем заходів в режимі детермінованої програми (регламенту) задля досягнення поставлених цілей. Також в результаті дослідження виокремлені методичні підходи управління активами і пасивами банку, а саме,

Перспективним напрямом подальшого дослідження є розробка системи управління активами і пасивами. Для ефективного управління активами та пасивами банку повинна бути розроблена відповідна система

управління. Основними елементами, якої є об'єкти – фінансові потоки, відображені в банківському балансі та розглядається як структурна модель, що описує фінансову структуру та стан банку на певний фіксований момент часу, суб'єкти управління – охоплюють всі структурні рівні управління активами та пасивами банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фітас Н. Ю. Економічна сутність управління активами і пасивами комерційного банку / Н. Ю. Фітас. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_31/statti/4_7.htm
2. Вербецька О. О. Комплексне управління активами і пасивами / О. О. Вербецька // Управління розвитком. – 2014. – № 3 (166). – С. 94-96.
3. Довгань Ж. Основи комплексного управління активами і пасивами банку / Ж. Довгань. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Svfin/20012_2/15-064.pdf.
4. Карчева Г. Т. Ефективне управління активами і пасивами – необхідна умова фінансової стійкості банку / Г. Т. Карчева, О. Я. Карчева. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nvisnik.geci.cn.ua/uk/nissue/item/download/40_3c43398c1cb92f5e3d6f7f118eb1fc7d.html
5. Колодізев О. М. Фінансовий менеджмент у банках: концептуальні засади, методологія прийняття рішень у банківській сфері: навч. посіб. / О. М. Колодізев, І. М. Чмутова, І. О. Губарева. – Х.: ІНЖЕК, – 2004. – 408 с.
6. Ларионова И. В. Управление активами и пассивами в коммерческом банке. – М.: Издательство «Консалтбанкир», 2003. – 272 с.
7. Литвинюк О. В. Методичні підходи до визначення основних етапів розвитку процесів управління активами та пасивами банківських установ України / О. В. Литвинюк // «Young Scientist». – 2014. – № 7 (10). – С. 41-44.
12. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник / Л. О. Примостка – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.
14. Ротар Д. А. Концептуальні основи формування стратегій управління активами і пасивами банківських установ та напрями їх оптимізації / Д. А. Ротар // «Young Scientist». – 2014. – № 6 (09). – С. 18-21.
15. Шварц О. В. Інтегроване управління активами і пасивами як філософія управління сучасним банком / О. В. Шварц // Вісник КЕФ КНЕУ імені Вадима Гетьмана:

- електр. наук. зб. – 2010. – № 1. – С. 55-59.
17. Шинкаренко О. М. Проблемні питання оптимізації структури активів та пасивів / О. М. Шинкаренко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2008_21_1/articles/Finansi/8_Shinkarenko.pdf
 21. Vagner Iv. Asset and liability management of banks / Iv, Wagner // Banking services. – 2002. – № 8. – С. 14-18. Ivasiv I. B.
 22. Marshal J. Financial engineering: a complete guide to financial innovation: lane. from English / J. Marshal, K. Vipul Bansal. – М.: INFRA-M, 1998. – 784 p.
 23. Sinkey J. Financial Management in Commercial Banks / J. Sinkey. – М.: Catallaxy, 1994. – 820 с.
 24. Rose P. Bank management / P. Rose. – М.: Delo LTD, 1995. – 477 p.
 25. Біляєва В. Ю. Визначення рівня фінансової стійкості банків України / В. Ю. Біляєва // БізнесІнформ. – 2015. – № 9. – С. 314-319.
 26. Ключко Л. А. Гнучке управління активами і пасивами – необхідна умова забезпечення фінансової стійкості комерційного банку / Л. А. Ключко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nvisnik.geci.cn.ua/uk/nissue/item>
 27. Діденко Н. Ю. Управління активами і пасивами банку / Н. Ю. Діденко // Актуальні проблеми економіки: теоретичні та практичні аспекти. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 27-28 січня 2012 року): у 2-х частинах. – Дніпропетровськ.: НО «Перспектива». – 2012. – Частина I. – С. 43-44.
 28. Долінський Л. Б. Оцінювання фінансової стійкості банківських установ в аспекті надійності депозитних вкладів / Л. Б. Долінський, Д. О. Першин // БізнесІнформ. – 2015. – № 5. – С. 233-239.
 29. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку [Текст] : навч. посіб. / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми: Університетська книга, 2007. – 314 с.
 30. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку: навчальний посібник / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми: Університетська книга, 2003. – 734 с.
 31. Стельмах В. С. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: науково-аналітичні матеріали / В. С. Стельмах, В. І. Міщенко, В. В. Крилова, Р. М. Набок, О. Г. Приходько, Н. В. Грищук. – К.: ЦНД НБУ, 2008. – 220 с.

32. Офіційний сайт Національного банку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
33. Тисячна Ю. С. Система управління активами і пасивами банку / Ю. С. Тисячна, В. С. Городницька // Економіка, менеджмент та фінанси: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27-28 листопада 2015 р.). У 3-х частинах. – К.: ГО «Київський економічний науковий центр». – 2015. – Ч. 3. – С. 8-12.
34. Лавринюк В. В. Онтологія природи та сутність системно важливих банків / В. В. Лавринюк // БізнесІнформ. – 2014. – № 5. – С. 363-369.
35. Герасимович А. М. Коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу банку / А. М. Герасимович // Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана. – 2011. – № 1. – С. 17–26.
36. Костюченко Т. І. Ліквідність комерційного банку: управління та регулювання / Т. І. Костюченко // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2013. – № 2. – С. 86-92.
37. Стельмах В. С. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: науково-аналітичні матеріали / В. С. Стельмах, В. І. Міщенко, В. В. Крилова, Р. М. Набок, О. Г. Приходько, Н. В. Грищук. – К.: ЦНД НБУ, 2008. – 220 с.
38. Левкина Е. В. Оценка управления активами и пассивами в коммерческом банке (на примере ОАО АКБ «Приморье») / Е. В. Левкина, О. Н. Шевченко // Международный журнал экспериментального образования. – 2015. – № 8. – С. 47-56
39. Чмутова І. М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. – 320 с.
40. Тисячна Ю. С. Комплексна технологія бенчмаркінгу як інструмент забезпечення фінансової безпеки банку / Ю. С. Тисячна, К. М. Азізова, О. М. Рац // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5(167). – С. 427-437.